Motion

1981/82:2434

av Anders Högmark och Erik Hovhammar
Åtgärder mot försurningen (prop. 1981/82:151)

Det råder i dag stor enighet om att den gradvis tilltagande försurningen utgör ett av de största hoten mot vår miljö.

Regeringens proposition 1981/82:151 om åtgärder mot försurningen bör ses mot denna bakgrund.

Den successivt ökade försurningen har tagit sig flera uttryck. Fauna och flora utarmas i våra sjöar och vattendrag. Fiskdöden utgör det mest påtagliga exemplet på denna förödelseprocess.

I södra Sverige finns dessutom tydliga tecken på sjunkande tillväxt på skogen — speciellt gäller detta inom visst avstånd från några av de verkligt stora förorenarna i Karlshamn och Stenungsund.

Vidare drabbas grundvattnet exempelvis genom urlakning av tungmetaller, vilket gör allt fler vattentäkter otjänliga att använda som dricksvatten.

Det är uppenbart att försurningsprocessen nu pågått så länge och nått en sådan omfattning att vi på bredast möjliga front måste agera.

Merparten, ca tre fjärdedelar, av svavelnedfallet härrör från utländska källor, medan vi själva genom våra egna utsläpp endast bidrar med den mindre delen.

Det är angeläget att såväl de inhemska som de utländska utsläppen påtagligt kan reduceras.

De förslag regeringen presenterar om sänkta gränser för svavelutsläpp vid koleldade anläggningar kan i och för sig uppfattas som tilltalande. Men mot bakgrund av

dels fördelningen av inhemska och utländska utsläpp,

dels de relativt marginella vinster som uppnås i relation till de betydande kostnaderna,

dels uppenbara risker att vi allvarligt försvårar en politik som går ut på att minska den ur miljösynpunkt än farligare oljan

framstår regeringens förslag som diskutabelt.

Däremot, och det bör med stor skärpa understrykas, är det nödvändigt att Sverige med stor målmedvetenhet och aktivt engagemang genom internationella överenskommelser söker uppnå väsentligt lägre utsläppsgränser inom en mycket nära framtid.

Sveriges vilja att aktivt delta i detta internationella arbete måste framstå som helt klar liksom vår vilja att parallellt med dessa länder, i enlighet med träffade överenskommelser, kraftigt sänka våra gränsvärden.

Vid sidan om detta viktiga förhandlingsarbete måste vi genom omfattande kalkningsinsatser föra ett uppehållande försvar i avvaktan på väsentligt reducerade utsläpp.

Kalkningsinsatserna har hittills till övervägande del varit inriktade på sjöar och vattendrag. Erfarenheterna från dessa insatser har varit övervägande positiva även om effekten varit ganska begränsad i tiden. Metoden förutsätter i många fall en tämligen kontinuerlig tillförsel av kalk — speciellt gäller detta i strömmande vatten.

Det finns anledning, på samma sätt som man gör i propositionen, att överväga om inte fastmarkskalkningen skulle få en påtagligt större andel av de framtida kalkningsresurserna.

De försök som har gjorts är det ännu för tidigt att helt utvärdera — men hittillsvarande erfarenheter bl. a. från försök i Väneåns vattensystem i gränstrakterna mellan södra Småland och Halland pekar på att man genom en väl planerad fastmarkskalkning kombinerad med traditionell vattendragskalkning kan uppnå goda resultat.

Vidare bör medel ur kalkningsanslaget avdelas för att stimulera kommunerna att bygga om sina reningsverk i syfte att använda en basisk fällningsprocess i stället för, som nu är fallet, en sur.

Som framgår av propositionen sker de kommunala avloppsutsläppen till nära en tredjedel i försurade eller försurningshotade vattendrag.

Genom fällningen med kalk erhåller man på så sätt ett avloppsvatten med relativt hög alkalinitet, vilket borde reducera behovet av andra kalkningsinsatser.

Det är vidare angeläget att forskningen kring försurningsfrågorna ges hög prioritet liksom FoU-insatser vad avser nya och förbättrade tekniker att t. ex. rena rökgasutsläpp till rimliga kostnader. En sådan mera utvecklad teknik skulle även aktivt underlätta att uppnå resultat i det internationella förhandlingsarbetet, vilket tidigare understrukits vikten av, samt bli en intressant exportprodukt av än större omfattning än f. n.

Regeringen föreslår att kalkningsprogrammet fr. o. m. 1983/84 skall finansieras via en höjning av den särskilda beredskapsavgiften på oljeprodukter med ca 5 kr. per m^3.

Med den oljeförbrukning under de närmaste åren som vi kan förväntas ha torde intäkterna via den förhöjda beredskapsavgiften påtagligt överstiga kostnaderna för det föreslagna kalkningsprogrammet.

Det finns anledning understryka det angelägna av att samtliga influtna medel verkligen används för kalkningsändamål, vilket bör skapa förutsättningar för regeringen att återkomma med förslag om hur resterande medel bör utnyttjas i det angelägna arbetet mot försurningen, vår tids största miljöproblem.

Med hänvisning till vad som ovan anförts i denna motion hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i denna motion anförts om vikten av att Sverige genom interna-

tionella överenskommelser erhåller väsentligt sänkta gränsvärden för svavelutsläpp i fossilbränsleeldade anläggningar,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att stimulera kommunerna till ombyggnad av reningsverken,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen i övrigt har anförts om användningen och omfattningen av anslaget för kalkning,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av forskning kring försurningsfrågorna samt behovet av FoU-insatser i vad avser rökgasreningstekniken.

Stockholm den 16 april 1982

ANDERS G. HÖGMARK (m) ERIK HOVHAMMAR (m)